Ч. 114 (11.455). Львів, субота 25. травня 1929. „Руахіwаа eпi... заплачено рycзaлтом. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Українська політика в освітленні польського монархіста.

Львів, 24. травня 1929.

В органі виленських монархістів „Слово" з 16. травня ц. р., редактором якого є посол С. Мацкевич, находимо передову статтю під назвою „У. Н. Д. О." Чому ця стаття має таку назву — важко збагнути, бо про УНДО говориться в ній дуже мало. Натомісць автор присвячує богато уваги українській політиці 17. століття та анальогіям між нею і нинішньою українською політикою. Він твердить, що 17. вік дав т. зв. систему української політики. Ця система замикається такими вихідними ментами: Переяслав, Гадяч і Андрусів. Правда, була ще деякий час актуальною українська політична орієнтація на Туреччину, але вона не мала в історії української політики 17. віку такого значіння, як попередні. Так міркує автор статті.

Переяслав — це для нього московська орієнтація української політики. Гадяч — це польська орієнтація. А Андрусів — це гріб для всякої самостійницької української політики, бо це поділ України між Польщу і Московщину (від 17. століття Росії у передвоєнному розумінні не було). Андрусів „переложений — читаємо дослівно у статті — на мову 20 століття називається програмою Станислава Ґрабського". Далі йдуть уже анальоґії з теперішнім. Тепер на Україні (над Дніпром) всевладно панує Переяслав у далеко гіршому виданні як той з 17. віку. Переяслав має своїх визнавців і то ортодоксальних і серед українців у Польщі, як сельроби. Але має своїх визнавців і Гадяч. Це еміґрація з Наддніпрянщини під проводом п. Андр. Левіцького. Не находить автор серед українців тільки визнавців Андрусова. Зате турецьку орієнтацію з 17. віку заступила тепер орієнтація деяких українських кол на Німеччину. Під такими розуміє автор українських гетьманців, згуртованих біля гетьмана Скоропадського.

Перевівши осьтакі анальоґії та ствердивши при обговорюванні визнавців теперішнього Гадяча, що „сучасна польська політика під оглядом української справи займає вповні льояльне становище супроти Совітів (тоб-то супроти нового Переяслава — Ред.) на ґрунті ризького трактату" (тоб-то на ґрунті свого роду нового Андрусова! — Ред.), автор питає: „а якої орієнтації є тепер найсильніша і найбільше відповідальна політична організація в Польщі т. зв. УНДО?" І відповідає: „ніякої". „Часто — міркує автор далі — хтось закине УНДО в запалі більшовицько-московську орієнтацію, та це неправда. Такі закиди можна робити тільки в подразненні. *Не знаю добре східньогалицьких відносин*, але більше умотивованими видаються мені поголоски, що УНДО деколи впадає в німецьку орієнтацію. Але загально УНДО не робить враження, щоби консеквентно і свідомо реалізувало фантазії союзу з німцями". А далі автор твердить, що партії діляться на такі, що ведуть політику і на такі, що не ведуть ніякої політики. УНДО належить, на його думку, до таких партій, що політики не ведуть. В противенстві до українських комуністів, що прямують до зрадянізування, отже до змосковщення свого краю, в противенстві до Андр. Левіцького, що орієнтується на гадяцьку концепцію і в противенстві до Скоропадського, що орієнтується на німців, УНДО є тією партією, що не веде політики. Такий є кінцевий висновок виленського монархістичного щоденника „Слово", точніше висновок посла Мацкевича про політику Українського Національно-Демократичного Обєднання.

Над наведеними поглядами і характеристикою української політики можнаб перейти до дневного порядку, якби не специфічна ментальність автора цитованої статті при оцінці української політики в минулому і сучасному, зокрема ж при оцінці політики У. Н. Д. О. Ця своєрідна ментальність питома не тільки для цього автора, який, до речі, не знає відносин у Східній Галичині (до чого сам признається), але для неодного іншого польського публіциста і політика і тому варто їй присвятити кілька слів. Отже посол Мацкевич, а за ним і деякі інші польські публіцисти та політики є того переконання, що політику може вести тільки така українська партія, чи ґрупа, яка зорієнтована на якусь позаукраїнську, чужу силу. Коли якась українська партія не орієнтується ні на Москву (Переяслав) ні на Варшаву (Гадяч) ні на Берлін ні на Анґору, то вона не здатна до ніякої політичної роботи і тим самим вона ніякої політики не веде. А чому не веде? Бо в неї нема реальної політ. мети (так, якби мета української політики мусіла лежати поза Україною). Іншими словами деякі польські політики переконані, що тільки опортуністична політика чи то в сторону Варшави, чи то в сторону Москви, повинна бути прикметною для українських партій і тільки тоді вона заслугує на назву політики. З такої самої ментальности випливає знов у польських шовіністів ще зовсім інше твердження, а саме, що всі активні українські партії — це штучні твори посторонніх московських чи берлінських сил. Словом, вони — чужа інтриґа! З того знов витягають деякі польські чинники висновки, що в противагу тим штучним творам чужих чинників можна творити теж свої штучні т. зв. українські політичні ґрупи.. І творять т. зв. хліборобщину. Ми були свідками ільківщини, яцківщини і даниловичівщини. Але що при тім виявилось? Виявилось, що ніяка хліборобщина не в силі не то протиставитись українським національним партіям, але навіть не в силі сама в собі зорґанізуватися. З того знов висновок, що українські національно-політичні партії не є штучними творами, а цілком природним явищем у теперішніх часах політичної диференціяції та політичного життя народу. Але вертаймо до міркувань „Слова".

Коли наприклад УНДО в розумінні „Слова" не веде ніякої політики, то чому з ним веде таку завзяту боротьбу не тільки весь політичний польський табор, в усіх його політичних відмінах до влади включно, але й комунізм та всі інші домашні (українські) чинники, що орієнтуються на якусь посторонню (неукраїнську) силу? Чому УНДО найсильніша і найвідповідальніша українська партія? Невже тому, що не має ясної політичної мети? Власне все навпаки! УНДО є тому такою величиною в українському політичному житті, що не веде ніякої опортуністичної політики ні в сторону Москви, ні Варшави, ні Берліна, а орієнтується на власні сили і далі тому, що має ясно спрецизовану програму національної політики, має ясну політичну мету. Ця мета не мусить бути здійснена зараз, нині, завтра, за рік чи півтора. Але вона є ясна та недвозначна. Вона безкомпромісова. А вся практична діяльність УНДО зводиться в буденній праці до того, щоби, пробиваючись оборонною рукою серед трудношів будня, підготовити силу, підготовити матеріял, викувати збірну волю народу для здійснення своєї програмової мети при відповідних, сприяючих обставинах.

Українські церковники.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 22. травня 1929 р.

У попередніх своїх дописах на церковно-православні теми, підписаний звертав увагу на два чинники, винуваті в нинішньому забагненому стані православної церкви в Польщі: єрархічно-*московський* і урядово-*польський*.*) Сьогодня хочемо вказати на третій чинник, який чудово допоміг обом названим в їх вівісекціях над православною церквою: є ним самі *українські православні церковники*, себто ті громадські діячі, які специяльно церковною справою віддавна цікавилися і цікавляться, в церковному житті нібито живу участь приймають, та які справді церковними болячками чуттєво надавичайно переймаються. А проте, як сказано, треба вважати саме цих українських православних церковників за поважних співвинуватців нинішніх сумних церковно-православних відносин.

Православних церковників надавичайно богато. Можна сказати, що на північних українських землях у Польщі взагалі нема інтеліґента, який бодай трішки займався би будь-якою громадською справою, щоби він не був, або бодай сам себе не вважав „церковником", незалежно від ступня своєї релігійности та напрямку своїх соціяльно-політичних поглядів. Джерело такого дивного на перший погляд явища ясне і просте: церковна справа є нині справді найбільш актуальною, найбільше *популярною* і найбільше заплутаною на північно-західних українських землях і свідомість цього каже нею займатися усім свідомим одиницям. Здається нам, що у факті того великого числа православних церковників криється перша причина лиха, — їх *забагато*. Бо коли згадаємо не лише загально-українську питомену рису вдачі: вибуялий *індивідуалізм*, — але й специфічну холмсько-волинську інтеліґентську *безхарактерність*, — то стане зрозумілим, що українські православні церковники по нинішній день є розсіяною юрбою одиниць, без ніякого організаційного стрижня, без одностайного погляду і, очевидно, без т. зв. одноцілого фронту. Таким робом українська сторона у боротьбі за православну церкву є найслабша, зарма, що повинна бути найсильнішою, бо має до діла з двома противниками. Слабість табору українських православних церковників, як духовних керманичів всього українського православного населення, дискредитує в очах і уряду і православної митрополії весь український православний рух та його цілі.

Центрами українського православного руху у Польщі є: 1) Володимир Волинський, з того титулу, що там істнує найстарший український православний собор і що там живе д-р А. Річинський, 2) Луцьк, — осідок Брацтва, 3) Кременець, осідок духовної семинарії, 4) Берестє, місце перебування кількох чільніших церковників і 5) Варшава, центр православної наддніпрянської еміґрації у Польщі. Луцький зїзд із червня 1926 р., який завершився вибором Церковного Комітету, обєднав персонально згадані осідки православного руху. Однак не надовго. Провідники Церковного Комітету зробили великий промах, неоформивши його зразу, як статутове товариство. Тому й Комітет був ґейби у повітрі завішений, а його моральне значіння було тим менше, чим довший час ділив його від луцького зїзду. Спершу Комітет, непризнаний митрополитом, мав

*) В ч. 56. „Нового Часу" у передовій статті під наг. „Анатема на українську сплячку" кинено докір під адресою варшавського кореспондента „Діла" якого дописи мовляв, вправді спопуляризували останні випадки у православній церкві, однак взагалі вони, ці дописи, дуже однобокі, бо цілу справу зводять до боротьби російської церковної єрархії з українським рухом; справа, мовляв, „не така проста". Варшавський кореспондент „Діла" нібито зовсім переочує укритий, але рішаючий чинник — уряд. Гадаю, що цей докір це якесь непорозуміння, невдаслива стилізація чи що. Бо по суті докір настільки безпідставний, що годі поважно розглядати його: адже чейже і сам автор отої статті в „Новому Часі" певне сумнівається, що варшавський кореспондент „Діла" належить до одиниць, які краще інших **знають** церковну політику уряду та деякі її закулісові ходи, а **знаючи її не може** стояти на тому становищі, яке йому приписує „Новий Час". Зрештою, в міжчасі появилася у „Ділі" стаття його варшавського кореспондента („Сумерк митрополита Дениса"), в якій є доказів, що її автор далеко не вважає справу православної церкви „простою". — І. Н-н.

болай доступ до міністерства освіти і віроісповідань. Мав його так довго, як довго уряд ждав на виснення його політ. фізіономії, звязуючи з нею певні відомі свої заміри. Колиж підчас виборів д-р Річинський, замісць фігурувати на листі ББ, станув разом з пп. Підгірським і Назаруком на ковельській листі ч. 18, і коли інші члени Церковного Комітету кандидували чи то від УНДО (Артемюк, Луцький, Черкавський) чи від радикалів (Бондарук, Власовський), — до Комітету поставився ворожо й уряд. В. воєвода Мех просто не дозволив Комітетові проявити ніякої орґанізованої роботи. Таким робом спроба консолідації православних церковників розбилася. Але не в цьому лихо: лихо у вічних ріжницях поглядів на шляхи боротьби за українську православну церкву та у згаданих специфічних прикметах вдачі церковницьких діячів.

Між православними церковниками все ще йдуть суперечки: чи домагатися зразу „українізації" церкви, себто всіх церковних відправ на українській мові, чи обмежитися спершу до „розмосковлення" церкви, себто до введення лише української вимови старо-славянського тексту та повороту до старих обичаїв. Очевидно, що це питання наскрізь теоретичне, бо на практиці і найбільші радикалісти т. зв. українізації йдуть на всякі компроміси, як це доказала нещасна минулорічна серпнева умова Річинського з митрополитом. В питанні реформи адміністрації православною церквою обі групи церковників стоять за демократизацією і соборно-правністю адміністративного устрою. Зате поважні ріжниці викликає питання відношення церкви до держави: повна чи умовна залежність церкви від держави, чи повна церкви незалежність. Хоча це останнє питання є теж теоретичне, бо його розвязка не лежить в руках українців, на практиці доводить інколи до ріжниці поглядів на доцільність тих чи інших конкретних заходів. При нинішніх своєрідних умовах життя православної церкви в Польщі, надто радикальне пропаґування незалежности церкви від держави на практиці може довести напр. до творення самостійних церковних громад, які буцімто булиб менше залежні від уряду та нинішньої митрополичої консисторії, до всілякого рода сект, в остаточному висліді до анархії...

Та найголовнішою причиною браку єдности поміж українськими православними церковниками і браку ясної та послідовної скоординованої акції з їхнього боку, це згадані вже вгорі і так гарно нам відомі прикмені риси вдачі всіх українців взагалі, а холмсько-волинських наших братів зокрема. Загадати наприклад самого провідника українсько-православного руху, про якого стільки тепер пишеться у звязку з киненою на нього анатемою, д-ра Арсена Річинського. Типічний український індивідуаліст, людина рухлива й енерґійна, однак на прочуд незрівноважена, яка залюбки любить своїх найближчих співробітників заскакувати „доконаними фактами" та лучити поважне з неповажним, обдумане з необдуманим, і яка стоючи на такому відповідальному становищі, як фактичний лідер поважної ґрупи поважних людей, вважає можливим для себе співробітничати в „Українській Ниві", і вимагати одночасно моральної підтримки від усієї решти українського національного громадянства! (Мимоходом кажучи, співпраця д-ра Річинського з „У. Нивою" та її редакторами закінчилася так, як цього можна було сподіватися: в нинішній найважчий для д-ра Річинського час „У. Нива" — очевидно по наказу згори — копнула свого недавнього співробітника, іменем якого робила собі популярність, та від цілої справи анатеми по юдиному вмила руки!).

Своєрідним показчиком „чесности з собою" українських церковників є перехід голови луцького церковного зїзду з 1926 р. п. Власовського до радикалів: як може людина погодити свою діяльність активного ідейного церковного діяча з приналежністю до політичної партії, якої найяскравішою рисою є боротьба з церквою?! Ніде правди діти, є теж серед українських церковників одиниці, які на церковну роботу глядять крізь призму особистих шкурних інтересів.

Нема у відношенні українських церковників до своїх противників по польському та московському боці тої гідности, тої громадської мужности і тої послідовної непохитности, які єдино можуть виробити пошану для себе та авторитет. Маленький приклад: останньої суботи відбулися у Варшаві збори православних українців для вислухання відчиту про анатему на д-ра Річинського та принятття відповідних резолюцій. Із 3-х професорів теольоґічного православного факультету на тутешньому університеті, себто чейже найбільш авторитетних православних церковників, на цих зборах бачили ми лише одного і то такого, який попав туди по непорозумінню, а довідавшись про протестаційний характер зборів, на смерть перелякався і не знав куди йому діватися: якже так, адже митрополит Денис — цеж декан православного факультету і на участь на таких зборах може подивитися лихим оком!!!

— Пишемо про це все тому, бо вважаємо, що прийшов час, коли слід покінчити з забавою, яка занадто дорого коштує міліони українського православного населення, занадто дорого коштує одну з найповажніших сучасних проблем українського національного життя в Польщі. Пора перевести санацію у власному гурті на порозі нової боротьби за санацію внутрі православної церкви. Згідно з інформаціями підписаного приготовляються сходини українських православних церковників, які тепер самі вже інстинктовно почувають потребу консолідації та координації сил і праці. Гадаємо, що всі гіркі слова правди, — давно відомі вже нашим противникам, лише не нам — сказані повище під адресою українських православних церковників людиною, яка не є ані православним, ані церковником, будуть зрозумілі виключно як бажання допомогти справі, яка є дорогою усім нам, без ріжниці віроісповідання, провінцій та кордонів — українцям.

І. Кедрин.

Велика повінь в Іраку.

Ріки Евфрат і Тигр вийшли з берегів і затопили область Іраку. Наслідком несподіваної повені, тисячі людей потопилося. Летуни оповідають, що вся область покрита водою.

ЗАМІТКИ і ВІДГУКИ.

Монархо-консервативни і „креси".

Редактор монархістичного „Слова" у Вильні пос. Мацкевич недавно (17. ц. м.) виступив із рефератом про національне питання в Польщі. Реферат відбувся в редакції газети „Дзєнь Польскі" з ініціятиви консервативної партії (Правіца Народова), що входить в склад Безп. Бльоку.

На основі короткого звіту, поміщеного в згаданому варшавському органі, пос. Мацкевич уважає головною помилкою теперішньої польської меншостевої політики однакове відношення до всіх нац. меншостей. Ініціяторами польської меншостевої політики є Ст. Грабський і Ст. Тугут через проведення відомого язикового закону. Силою факту та політика мусіла з одного боку довести до бльоку нац. меншостей і то бльоку ірредентистичного характеру, а з другого боку до солідарности польських партій. Одначе кожна національна меншість має свій окремий, своєрідний характер, який вимагає індивідуальної методи політичної роботи. Не всі меншости дозріли до назви „нація", деякі з них мають тільки територіяльне (?!) значіння. Також не слід на віроісповідну проблему тих меншостей дивитися як на засіб політичного торгу. Не слід допомагати до підсилення націоналізму серед тих меншостей, даючи їм підтримку в тій чи іншій національній церкві. Треба підтримати **православну церкву на те, щоби тим чином зміцнити її в Росії, а головно зміцнити її в боротьбі з більшовизмом, змагаючи до виграння того козира в інтересі великодержавної політики Польщі.** Заявляючись за обєднанням усіх церков під крилами католицизму, пос. Мацкевич **противиться ступневому відриванню поодиноких її частин при допомозі „східно-словянського обряду"**, бо це ослаблює вигляди на приєднання православної церкви як цілости.

Замісць боротьби польського націоналізму (який з огляду на відродження Польщі став анахронізмом) з меншостевими націоналізмами, по суті ірредентистичними, пос. Мацкевич **заявляється за перестроєм політичної структури громадянства, не по лінії національній — тільки по лінії суспільно-господарській. Під національним оглядом усі партії від правих до лівих повинні бути мішані.**

Найважчим до вирішення є питання жидівське й українське з огляду на традиції і національні змагання українців. На жаль, українці в цілости находяться сьогодні під знаком установленого колись звязку з Москвою (переяславський договір? — Ред.) вже без якого-небудь сліду польської орієнтації. Далеко лекше є розвязати питання німецьке і білоруське в Польщі.

Додатнім засобом державної асиміляції меншостей є здоровий імперіялізм та монархічна ідея, як основа державного зеднання етнографічно складних держав.

В дискусії над рефератом забирали голос

ПОС. ВОЛОДИМИР ЦЕЛЕВИЧ.

6)

Самоврядування.

IV. Діяльність повітової самоуправи в ділянці піднесення рільництва.

Найбільшу вагу привязує політика теперішнього уряду до переведення в життя своєї програми в ділянці піднесення рільництва. Зреалізування цеї програми має принести польській державі неймовірні користи, а саме усунути господарські трудноші держави і приєднати населення непольських народів до ідеї польської державности. Одним засобом мається осягнути і господарську і політичну користь.

Реалізаторами цеї, на думку авторів, великої у своїх наслідках програми мають бути міністерство внутрішніх справ та йому підчинені органи: воєводи та старости, як керманичі повітової самоуправи.

Найважніші завдання має виконати в тому пляні повітова самоуправа або, точніше кажучи, повітові старости в характері керманичів цеї самоуправи. Для зрозуміння програми уряду в ділянці піднесення рільництва є дуже важним обіжник міністра внутрішніх справ Складковського з 14. серпня 1928 р. ч. 150 до всіх воєводів у справі організаційних форм праці територіяльного самоврядування над піднесенням рільництва. Переповім коротко його зміст:

„Піднесення рільної культури в Польщі, а в слід за тим побільшення рільної продукції, невистарчаючої сьогодні щодо збіжа навіть на заспокоєння потреб внутрішнього ринку, становить одну з підставових вимог господарської політики уряду. В цій акції підтримування рільної продукції і піднесення рільної культури повинна взяти якнайживішу участь територіяльна самоуправа. В порозумінні з міністрами рільництва і рільних реформ устійнюю слідуючі організаційні напрямні для діяльности самоврядування, які воєвода має доручити виконати самоврядуванню.

Щодо діяльности повітової самоуправи: 1) повітова самоуправа має наглядати над інтензивним і всебічним розвитком рільництва в повіті і брати активну участь в акції підтримки рільництва; 2) найкращим тереном для всяких інвестицій слід признати села, де переведено комасацію, зглядно села, що повстали наслідком пляновості парцеляції". (Тому, що в нас скомасованих сіл є лише кілька, буде в практиці повітова самоуправа робити в Східній Галичині інвестиції в напрямку піднесення рільництва в мазурських кольоніях). „3) треба старатись, щоби по всіх повітах при повітовій самоуправі повстали рільничі комісії, як помічні органи".

Рільничі комісії мають:

1) випрацьовувати пляни діяльности повітової самоуправи в ділянці рільництва;

2) випрацьовувати прелімінарі видатків повітової самоуправи на ті цілі;

3) координувати діяльність повітової самоуправи і окремих рільничих товариств;

4) контролювати службовиків і заведення, які удержує повітова самоуправа для піднесення рільництва;

5) контролювати діяльність тих рільничих товариств, що користуються підмогами повітової самоуправи;

6) видавати опінії, щодо всіх справ, які приходять під обради повітової самоуправи.

До рільничої комісії мають входити: 1) представники повітової самоуправи, вибрані повітовою самоуправою зпоміж осіб, що мають фахове рільниче підготування; 2) фахові державні урядники як ветеринарі і земельний комісар; 3) представники фахових рільничих товариств, запрошені самоуправою.

Мається видати окремі інструкції, що означать, які завдання має виконувати повітова самоуправа безпосередньо, а які шляхом субвенціонування рільничих товариств. Фаховий інструкторський рільничий персонал має бути на утриманні повітової самоуправи. Під рільничими товариствами слід розуміти стоваришення рільничої освіти, кооперативи і союзи рільничих продуцентів".

Стільки обіжник міністра Складковського про напрямні діяльности повітової самоуправи в ділянці піднесення рільництва.

Цей обіжник не каже нічого про політичні цілі господарської програми уряду. Політичні консеквенції випливають з нового напрямку польської політики, який зветься реґіоналізмом. Програма реґіоналізму повстала в 1927 р., а завдання реґіоналізму прецизує обіжник міністра Складковського з 30. листопада 1927 р. ч. 209.

В практичному приноровленні в ділянці праці повітової самоуправи над піднесенням рільництва польський реґіоналізм прямує до зліквідування українського господарського товариства „Сільський Господар", до ослаблення української кооперативної організації всіх ступнів і всіх родів і до зосередження всеї праці над піднесенням рільництва в руках повітової самоуправи, точніше кажучи, в руках повітових старостів. Повітова самоуправа має старатися, щоби вона сама або підтримувані нею товариства виконували завдання філії „Сільського Господаря" і

архієп. Роп, гр. Ромер, пос. Соболевський й інші. Бесідники зазначували, що православна церква не склала іспиту та що **польський і католицький інтерес вимагає підтримки так назв. малої програми церковної унії,** себ-то польської унії під проводом єзуїтів. Щож торкається жидівського питання, то переважала думка, що треба змагати до галицьких (себ-то асиміляційних, хоч і під покришкою сіонізму! — Ред.) традицій, бо вони дають найкращі висліди.

Про намірену чи бажану розвязку інших національних проблем нічого не довідуємося з пресового звіту. „Розвязка" цієї важливої і складної проблеми монархо-консерватистів по суті нічим не ріжниться від такоїж „розвязки" інших бебістів (див резолюцію дільницевого зїзду ББ). По суті про ніяку розвязку тут і не доводиться говорити. Нинішні володарі не мають ні даних, ні охоти, а може й спроможности взятись за розвязку національної проблеми, і тому блудять манівцями грабщини, що є загостреним повторенням національної політики старої Польщі.

——o——

Один із „знавців" нашого села.

У переживаних нами важких часах, пронизаних смутком і журбою, кожний, хто викличе усміх на наше стурбоване обличчя, гідний нашої подяки. Не важно, що і хто викличе усмішку на наше обличчя, а важний сам факт її появи. Тим більше, коли та усмішка спричинена чимсь несподійним, у місци, де того найменше можна сподіватися. Напр. зовсім інакше впливає на нас гумористичний часопис, який часто відкладаємо розчаровані, а зовсім інакше тзв. поважний, в якому зустрінемо роззброюючі нісенітниці. Саме на днях у „Львовскі-м Кур. Поранн-ім" (органі всеполяків) зустріли ми довженьку статейку „Життя руського села", яка по своїй наївности й ігноранції гідна найтися на сторінках гумористичного органу. Ця кореспонденція (зі Станиславова) якогось Бол. Капроського розвеселила нас у цих сумних часах. Не хочемо тієї веселости позбавити й наших читачів.

„Народовий знавець" приглядався життю нашого села в повітах: Станиславів, Товмач, Богородчани і Коломия і прийшов до пересвідчення, що „для руського хлопа не істнує українська справа". Він уважає себе „русином" і „по більшій части є так привязаний до польської держави, як колись до Австрії, себ-то є байдужим за державні справи". Значить все в найкращому порядку. Біда тільки в тому, що „руського хлопа" насильно переробляють на українця — державна школа й інтелігенція. Ця остання, „живучи в марних умовинах, часто важко борючись за щоденний хліб, хапається уявного українського націоналізму, щоби в той спосіб найти кращі умовини життя".

Дивний погляд — перервемо хід думок і помічень п. обсерватора, — бож — що як що — але український націоналізм хіба не може створити кращих умовин життя української інтелігенції.

Та вертаймо до „помічень" нашого „знавця". Отже він нарікає, що мало є польських ксьондзів, а через те поступає українізація польського елементу по селах. Школа українізує (подумайте, польська школа українізує, бо українська вже майже зовсім зліквідована! — Ред.). Польські учителі дивляться на „хлопа", як на чужого, і не притягають його до польськости.

„До хлопа, що є тільки греко-католиком, що проканнає українську інвазію (очевидно, інвазію — з місяця! — Ред.), говориться так, якби він був завзятим українським діячем".

Селянам говорять про автономію, про український університет і т. і. А його то нічого не обходить, „за винятком кількох кирилників, що за пруські гроші хотять створити нову народність".

Але, хоч „хлоп" є „байдужий на державні справи", то є одна така справа, яка того „хлопа" зовсім виводить з рівноваги й одночасно стоїть на перепоні повного зліквідування української квестії, якої зрештою нема. Тією винятковою справою є справа голови держави.

„Другою перепоною до проглочення руського елементу є справа безнастанної зміни голови держави, хлоп того не любить, є це для нього невиясненою нісенітницею. Хлоп бажає собі доживотнього голови держави, бо це забезпечує йому певність життєвих відносин і дає чинник, що належньо ним опікується".

Ну, прецінь є одна справа, якою турбується апатичний „руський хлоп".

Ось як живе „руське село", ось що думає „руський хлоп", який хоче, щоби з ним говорити (?!) про його клопоти, який хоче вміти читати й писати, але не бажає собі українських книжок і газет. Він не бажає собі читальні. „Найріжнороднііші (?!) читальні ведуть сухітниче животіння або годуються гайдамацькими „ідеалами", бо нема чинника в польській державі, який занявся би доставою добрих книжок на руське село".

Населення в Галичині ділять на дві рівнорядні народности. Цього не повинно бути. „Коли українізм впоюють в хлопа агітатори, що мають свій осідок в Берліні або в Празі, то ми, поляки, не секундуймо їм у тому. Руського хлопа треба привязати до держави, а того не осягнеться безнастанним підкреслюванням: „ти є щось інше".

Так говорять „знавці" із всепольського подвірячка. Нічого не маємо проти того, щоби такими нісенітницями польський орган годував своїх читачів. Нічого не маємо проти доставлювання нам легкої гумористичної лектури. Наперед радіємо, що матимемо нагоду ще трохи розважитися, бо курієрський „знавець" заповідає дальші кореспонденції з цієї ділянки.

Повітового Союза Кооператив, щоби громадські каси, кооперативи і читальні зробили непотрібним істнування українських сільських кооператив, молочарень, кружків „Сільського Господаря" і читалень „Просвіти". Одним словом остаточним завданням регіоналізму є в господарській ділянці змести з лиця землі окремі українські господарські організації і товариства.

Програму праці в напрямку піднесення рільництва переводитимуть у життя повітові самоуправи згідно з обіжником мін. Складковського з 14. серпня 1928 р. щойно в 1929 р.

Однак вже дотеперішня господарська діяльність повітової самоуправи, а зокрема діяльність з 1928 р., кидає багато світла на політику міністерства внутрішніх справ та містить у собі богато інтересних подробиць.

Видатки повітової самоуправи на піднесення рільництва виносили в 1924 р. для цілої Польщі 1,000.000 зол., а в 1927-28 р. вже 13,000.000 зол. В дійсности видатки на ті цілі є значно вищі, бо не вчислено тут тих дуже значних квот, які на приказ повітової самоуправи вставляють громади в свої бюджети, як напр. на уряджения регіональної вистави, на повітового рільничого інструктора і т. п.

В 1928-29 р. видатки повітової самоуправи на рільничі цілі були значно вищі, але про це ще не маємо урядової статистики. За те є звідомлення з кільканацяти повітів про діяльність повітової самоуправи над піднесенням рільництва. Вони є дуже інтересні, кидають богато світла на небезпеку, яка з того боку грозить українським господарським товариствам. Подам їх коротко у черговій статті.

Наради Малої Антанти в Білгороді.

Наради міністрів закордонних справ держав Малої Антанти ,як подає кореспондент „Берлінер Тагеблату", довели до рішення, що мають бути відновлені договори про союз між Ромунією та Чехословаччиною і між Югославією та Ромунією, які кінчаться в цьому році. Крім того обговорено й вироблено проект договору про мировий суд між заінтересованими державами.

Візита польського міністра закордонних справ Залеського в Будапешті саме в тому часі, коли в Білгороді відбувається нарада членів Малої Антанти, й демонстративно одушевлене прийняття Залеського збоку урядових мадярських чинників викликали в Білгороді сильне незадоволення. Одна білгородська газета пригадує, що Угорщина не зрікласа своїх давніх претесій і це далі є загрозою мира в Европі.

На нараді обговорено справу національних меншостей і рішено йти в цій справі разом з Польщею, Грецією та Францією. Одначе Чехословаччина мала порадити Югославії, щоби вона не загострювала своїх відносин до Болгарії, а Югославія мала висловитися за веденням ліберальнішої політики супроти національних меншостей у Польщі, Ромунії та Чехословаччині.

Нарешті кореспондент звертає увагу на те, що король Олександер два рази приймав на довших авдієнціях Бенеша. Темою розмов були насамперед господарські трудноці Югославії, при чому Бенеш мав дати згоду на уділення Югославії кредитів у доставі ріжних товарів і обіцяв дипльоматичну допомогу у виробленні для неї закордонної позички. Король дуже цікавився російською справою й докладно обговорив її з Бенешом. При цьому порушено також справу утворення „фронту проти Радянського Союзу". Вислідом цеї розмови було рішення наради, що окремі держави Малої Антанти далі мають вільну руку щодо свого відношення до Радянського Союзу.

Ще про „Союз Українок".

Чому воєвідство уневажнило постанову львівського староства гродського про припинення діяльности „Союзу Українок"?

Львівське староство гродське припинило, як відомо, постановою з дня 16. березня Т-ва „Союз Українок" в його діяльности. Проти цієї постанови внесло Т-во спротив до воєвідського уряду. У відповідь на нього дістала голова Т-ва постанову воєвідського уряду такого змісту: „Lwowskie Starostwo Grodzkie. — L. 390/29 pf. — We Lwowie, dnia 14 maja 1929. Do Zarządu Stowarzyszenia „Sojuz Ukrainok" do rąk P. Przewodniczącej Rudnickiej Mileny we Lwowie, ul. Wierzbowa 6. — Urząd Wojewódzki uchylił rezulucję Starostwa Grodzkiego z 16. marca 1929. L. 164/29 zawieszającą działalność stowarzyszenia pod nazwą „Sojuz Ukrainok" z siedzibą we Lwowie z powodu braku podstawy prawnej. — Czynności członków, w tym wypadku urządzenia nielegalnej zbiórki względnie rozprzedaży kartek, można tylko wówczas kłaść na karb stowarzyszenia, jeśli stwierdzonym zostało, że czynności te wykonywali na polecenie zarządu stowarzyszenia, które jest odpowiedzialny za działalność stowarzyszenia. — Ponieważ jednak stwierdzono, że rzeczone stowarzyszenie łącznie z swemi filjami zajmuje się sprawami natury politycznej, a przedewszystkiem mimo ostrzeżenia udzielonego w grudniu 1924 nadal zajmuje się sprawą Basarabowej z politycznego punktu widzenia — Urząd Wojewódzki udziela ponownie ostrzeżenia z tem, że na wypadek powtórzenia tego Urząd Wojewódzki bezwzględnie rozwiąże rzeczone stowarzyszenie. — Równoczesnie Urząd Wojewódzki nakłada na zarząd macierzystego stowarzyszenia obowiązek bezzwłocznego zakomunikowania niniejszej decyzji wszystkim filjom stowarzyszenia w formie okólnika, którego jeden egzemplarz przedłoży Zarząd Stowarzyszenia Urzędowi Wojewódzkiemu i Lwowskiemu Starostwu Grodzkiemu do dni 21. licząc od dnia podania do wiadomości niniejszego reskryptu. — O tem zawiadamiam Zarząd Stowarzyszenia w myśl reskryptu Urzędu Wojew. z 8/5 1929. L. BP. 3887/29 z nadmienieniem, że pieczęcie nałożone przez organa PP. mogą być przez Zarząd zdjęte, zakwestjowane zaś księgi T-wa będą wydane za zgłoszeniem się upoważnionego do odbioru delegata Zarządu Stowarzyszenia. — Starosta Grodzki — Klotz, m. p.".

Нотуємо цю постанову як своєрідний історичний документ наших часів.

Український концерт в Софії.

Софія (Болгарія), 20. травня 1929.

Дня 14. квітня 1929 р. в театрі „Рояль" (Софія) відбувся концерт, влаштований заходом Українського Культурного Обєднання в Болгарії. В програму входили композиції П. Чайковського, І. Добровена, П. Цанкова, М. Лисенка, П. Ніщинського, К. Степенка, І. Орлова та інших. В концерті приняли участь славна концертова співачка п. Карія Цанкова (родом німкиня), оперовий дирігент і композітор п. Цанко Цанков з оперовою камерною орхестрою і п. І. М. Орлов з Українським Народнім Хором.

Велике враження зробила на публику п-ні К. Цанкова своїм чудовим сопраном. Широкий діяпазон її голосу, мельодійна звучність і рівність в регістрах у неї надзвичайні. Глибоко продумана інтерпретація болгарських і македонських пісень викликала тучні оплески, а мистецьке виконання українських народніх пісень — бурні овації. Успіх артистки був величезний. На горяче бажання публики українські пісні повторювалися під невмовкаючі оклики „браво". Співачка була в гарному українському одягу. Орхестра акомпаніювала дисципліновано, мягко і з прекрасними нюансами.

П. Цанко Цанков і цим разом виявив себе першорядним дирігентом. Його орхестрові композиції „По здрач" („При заході сонця") і „Люлчина пѣсень", як і незвичайно гарні пісні в народньому дусі підкреслили його безсумнівну композиторську талановитість.

Український Народній Хор (в національних костюмах) з великим успіхом, чудовою динамікою і добірним ансамблем виконав українські народні пісні свого репертуару, викликавши бурю овацій і живу симпатію серед присутніх. П. І. М. Орлов дирігував, як і завжди, з природним умінням, з мистецьким почуттям і знаменитою технікою.

В повній салі театру (найкращого після державного) було богато дуже визначної публики столичного міста на чолі з ріжними дипльоматичними представниками, міністрами і т. ін. Було також чимало письменників, журналістів і інших представників слова, пера, науки, мистецтва і театру. Концерт зробив на всіх присутніх прегарне вражіння.

С. Ткач

Приюти для чахотників.

Під розвагу українського громадянства.

Знаємо всі, що є недуги, які довго трівають і на випадок неліченя остаточно доводять до смерти. До тих недуг належить у першу чергу чахотка — сухоти.

Щож діється, поки смерть скоротить муки? Слабий на чахотку, як довго може, то ходить по-трохи, по-трохи навіть працює (чого не вільно), але вкінці кладеться до ліжка і часом навіть довго лежить, аж вилічиться або умре. За той час такий хорий викашлює великі міліони заразків, які через віддих дістаються до інших осіб (найскорше з окруження) і вони заражуються. Найнебезпечніше є воно для дітей.

І для самого хорого не є без значіння, де він перебуває, чи в чистій кімнаті зі свіжим воздухом, чи в брудній, душній кучі, де повно пороху й випарів, що відбирають хорому апетит до їдження; а відомо, що коли людина не їсть, то слабне і через те підготовляє ґрунт для недуги.

Крім вище згаданого, тобто небезпеки для інших зі сторони хорого та вбивання себе самого, є ще третя річ, про яку мушу згадати, а саме: хора людина потребує постійно опіки: треба їй все приладити, подати, а навіть треба коло неї робити порядок. До того мусить бути одна, а навіть більше осіб. Коли це є в часі вільним від роботи, то добре, але прийде горячий час праці, де кожна хвилина дорога, то час мусить бути змарнований, коли не хочеться лишити хорого на ласку й неласку долі.

Як в одному, так у другому і в третьому випадку можна бодай частинно зарадити лихові, а рада булаб така: вибудувати в кожній місцевости, а коли одна замала, то дві або й більше близьких місцевостей вибудують дім з двома або й більше кімнатами та кухнею й іншими потрібними убікаціями, де можна було би примістити таких недужих. Там малиб вони свіжий воздух, спокій і краще (апетитніше) приладжений харч, а колиб заходила потреба, моглиб лекше викупатися і т. д. До такого дому слід найняти одну або дві особи, які постійно доглядалиб хорих і взагалі піклувалисяб ними.

Раджу будувати такий дім в кожній місцевости, або для кількох найближчих на те, аби облекшити все. Тут можна достарчити хорим харчів (розуміється, сирих) і це дасться лекше перевести, ніж платити грішми на випадок, колиб такий хорий лежав десь далеко. Друга немаловажна справа, що харчі є ближче рідні, з якою можуть скоро бачитися. Це має для хорого безперечно велике значіння. Розуміється, час до часу мусів би до такого приюту приїхати лікар і уділити хорим фахових порад.

Скаже може хто, що будувати дім і держати обслугу — це дуже коштовна річ і через це тяжко її перевести. Я скажу, що ні, бо оплата одної чи двох осіб, які можуть припильнувати навіть 20 хорих, винесе значно менше, як страта часу 20-тьох або й більше осіб, які мусять бути при кожнім хорім зокрема. Це можна обчислити. Приймім, що страта часу одної особи вартує 2 зол. денно; в такому разі двацять осіб стратить 40 зол. Колиб видати на послугу у такім домі навіть 10 зол. денно, то ще таки 30 зол. (нехай лише 20 зол.) буде заощаджених. Це винесе річно 11.000 зол., за які вже можна вибудувати такий дім на селі.

Крім того чисто матеріяльного хісна осягаємо вище згадане, а саме можемо запобігти поширенню чахотки і довести до кращих умовин життя для хорих, які в таких умовинах можуть скорше видужати, ніж коли будуть лежати у нечистій, тісній гамірній хаті.

Доми такі принесуть далеко більший хосен, ніж усякі протичахотничі порадні, які заводить держава.

Подаю це під розвагу широкого загалу, а бодай свідоміших наших громадян, які повинні зрозуміти вагу таких приютів. Подаю це передовсім під розвагу громадських урядів, які можуть це найлекше перевести в життя. Також Українське Гігієнічне Товариство, сподіюся, візьме це під розвагу і поширить у тім напрямі відповідну пропаґанду, а також улаштує, як уже до того зайде потреба, курси для вишколення послугачів (чок) до таких приютів.

На випадок переведення цього пляну в життя й очевидних користей з таких приютів можнаб будувати подібні доми і для інших довготріваючих часто безвихідних недуг.

Яворів, 9. травня 1929.

Д-р Степан Кушнір.

Туґут у справі бувш. мін. Чеховича.

У звязи з вістками часописів, що в середу на засіданні держ. трибуналу постановили відкинути домагання візвати бувш. премієра Бартеля і бувш. мін. Юркевича на свідків у процесі проти бувш. мін. скарбу Чеховича, член держ. трибуналу Туґут подав до відома, що зголосив вотум сепаратум. Зробив це в справі постанови трибуналу а також щодо способу сформулування постанови слідчим суддею.

—o—

Мін. Залеський не їде у Букарешт.

„Кур. Варш." повідомляє з Букарешту, що тамошнє мін-ство закорд. справ одержало вістку, що мін. Залеський мусить відложити речинець своєї подорожі до Румунії до осени ц. р. з причини нарад Ліґи Націй у Мадриді.

—o—

Мін. Квятковський не уступає?

Пат уповажнена заявити, що вістка, подана часописами про недалеке уступлення мін. торговлі та промислу Квятковського є неправдива. Мін. Квятковський їде в суботу до Познаня і в тамошньому університеті матиме відчит п. з. „Право побіди" на госп. теми. Вчорашній „Robotnik" знову подав вістку, що мін. Квятковський таки уступає.

—o—

Коли буде реформа податків?

Аґ. Всх. повідомляє, що відкликані зі сойму проекти податкових законів, внесені кабінетом проф. Бартеля, опрацьовують наново в напрямі рівномірного розложення податкових тягарів на всіх податників. Праці над цим потреваюуть мабуть до осени ц. р. і щойно тоді передадуть їх соймові.

—o—

Напад на польського консуля в Харкові.

Берлінські часописи а також Пат повідомляють, що дня 15. травня польського консуля в Харкові Стебловського, коли він їхав автом з своїм секретарем Шостаком, обкинули камінням. При цьому зранили секретаря у скрань. Про цю подію ґен. польський консулят повідомив негайно повновласника нар. комісаріяту закорд справ у Харкові. Сповняючий обовязки повновласника Куліш висловив керовникові ґен. консуляту рад. Стебловському спочуття, опісля тогож дня зявилися в консуляті два представники місцевої адм. влади та висловили й від себе спочування. Дня 17. травня повновласник нар. комісаріяту закорд. справ у Харкові потвердив на письмі вислови спочування з приводу випадку та повідомив, що як винуватця арештували остаючого без опіки 13-літнього Ол. Болдеріва. Рівночасно повновласник повідомив, що Болдеріва переслали адм. шляхом до дому поправи. Керовник консуляту Стебловський признав тому справу полагодженою.

—o—

Дискусія над промовою Рикова.

Пятий зїзд рад веде вже другий день дискусію над промовою Рикова. Дискусія як подає Пат, обмежується головно до складання заяв льояльности для центр. влади та комуністичної партії або торкається місцевих болячок. Кількох бесідників торкнулося міжнар. політики. Українська та білоруська делеґація обвинувачували Польщу в аґресивних, воєвничих плянах а також у невиконанні риського договору та в бажанні відірвати Радянську Україну від рад. Союзу.

—o—

Аманула втік до Індії.

Бюро Вольфа повідомляє, що дня 22. травня король Аманула приїхав із сімею у брит. Індію. Вістку цю коментує нім. преса як оконечну побіду теп. короля Афґану Габібули.

ЮР. МИЛЯНИЧ.

Здобуття південного бігуна.

I.

14. грудня 1911 р. осягнув Роальд Амундсен з іншими чотирьома норвежськими товаришами південний бігун. Це були перші люди, яким поталанило добитись до „найбільше південної точки світа". В хвилині, коли вони застромили на бігуні норвежський стяг, було погідне морозне полудне. Колиб не інструменти, ніщо їм на це не вказувалоб, що стоять на південному кінці земської оси. Перед ними лежала непроглядна, гладка як стіл, одноманітна біла площина, що десь далеко, зливалась на обріях в одно з блідоблакитним овидом. Ніде найменшого знаку життя. Глуха тишина. Як каже наш поет: така, що дзвоном дзвонить. Велика біла мовчанка. Тільки сніг іскрився і вилискував при 18 степенях морозу. Щоби пережити цей день і побачити ту картину, Амундсен затратив два повніські роки. Його експедиція до південного бігуна вибралась з Норвеґії в літі 1910 р. До дому повернула в осени 1912 р. Усе це для того, щоби довідатись, що південний бігун находиться на гладкій як стіл височорівні, 3.127 м. понад поземом моря, що нема тут ніякої фавни і фльори, і щоби справдити припущення, що Антарктида, ще справжня велика шеста частина світу. Метеорольоґи припускають, що в тій частині Антарктиди панують розмірно зрівноважені кліматичні умови, без більших сніжних опадів і хуртовин. Якщо ця гіпотеза правдива, і якщо командорові Річардові Бирдові пощастить цього року осягнути південний бігун літаком, він мабуть найде на бігуні усе так, як його залишив Амундсен 17. грудня 1911, згл. капітан англ. фльоти **Роберт Ф. Скот** який „спізнився" зі своїми 4 товаришами і осягнув бігун згл. збудоване на ньому норвежське шатро з розвіяним норвежським стягом 32 дні пізніше від Амундсена. Це був для англійців страшний удар! Скот ціле життя боровся тільки для одної мрії, мав тільки ту одну ціль, до якої прямував неначе лунатик до місяця: південний бігун. Він влаштував три експедиції, в 1901 р., в 1902—1906 і 1910 р.; його похід до південного бігуна разом з 4 іншими англійськими старшинами, це дивна, страшна грізна катабазіс, повна самовідречення, посвяти, терпіння — усе це для того, аби застромити на південому бігуні „Юніон Джека" — англійський національний стяг! Після десятка літ праці — спізнитись на 32 дні і побачити в точці своїх змагань стяг короля норвеґів, Гаакона VII! Але це були англійці. Це було законом лицарськости і джентельменства, що вони віддали норвежцям салют і позавертали — аби більше ніколи до Англії не вернути. Добитись до бігуна вони ще мали силу. Але вернути уже не поталанило. Усі пять залишились на шляху.

II.

Та не тільки вони. Капітан Скотт та його товариші, не перші і не останні, що поклали голови за бажання заглянути в найбільше таємні закутки земської природи. Пишучи свої спомини про осягання південного бігуна, Амундсен вичислює 52 експедиції, що намагались відкрити Антарктиду та здобути південний бігун. Не один корабель був роздавлений серед ледових гір і антарктичних криг, не один впав жертвою тамошніх диких хуртовин. Десятки, якщо не сотні людей погинуло від морозів, невигод, голоду, божевілля, дизентерії — і передовсім, від найстрашнішого ворога усякої бігунової експедиції — від шкорбуту. Цьогорічні виправи американця Бирда і канадійців Ейенсона та Уілкінса вже властиво не можна зараховувати до історії відкриття Антарктиди. Від них починається час машини, кінчається роля здобувця-людини. В історії Антарктиди настає нова доба експльоатації. Одначе ті правдиві, *цілі мужі*, що не машиною здобували бігун, але „кровю власною і власними кістками", ті люди, що перші покорили Антарктиду, жили *перед* нашою добою.

Вже здавна цікавило людей питання, що властиво діється на кінцях земської оси. Перші практичні досвіди принесла т. зв. „доба відкрить". Вже в 1470 р. вибираються портуґальці з першою експедицією на далекий південь, щоби довідатись, „які краї і люди істнують в околицях південного моря". Після них, до 1772 року начисляємо 14 експедицій, які далі як поза ріг Доброї Надії не виходили. Одначе разом з ними вертала до Европи дивна леґенда про Антарктиду, якусь неприступну таємну землю, що начеб-то десь далі на півдні творить окрему, шесту частину світа. Пять частин світа вже здобуто. Тільки на Антарктиді ще не станула людська нога. Старі книжки оповідають про цю Антарктиду чудні леґендарні річи; завсіди чоловік вбирає в райдужний серпанок фантазії все те, чого не може здобути. Тому-то в 1772 р. англійський уряд вислав славного відкривця і мореплавця Джемса Кука, щоби „усталив істнування Антарктиди і взагалі придбав відомості про якість антарктичного моря". В 1773 р. Кук вперше переїжджає південний підбігуновий круг і згодом осягає найвищу в тодішній історії південну географічну ширину: 71°, 10! Усталює підчас своєї трирічної експедиції з повною точністю, що поміж Африкою, Америкою й Австралією та Антарктидою ніякого сполучення немає. Чи істнує Антарктида? На 71°, 10 ширини він станув перед рухомим муром з криги і цеї перешкоди його трищоглові кораблі не змогли поконати. Що крилось поза цим ледовим муром?

(Докінчення буде.)

ВІДГУКИ ДНЯ.

З моєї переписки.

Високоповажаний Пане Галактіоне!

Сонечко світить, дерева заселеніли, солоейки витьохкують — а ви в своїх фейлетонах вічно тільки про якусь політику. Перше, то я беручи „Діло" до руки шукала за Вашим фейлетоном, тепер перше дивлюся хто вмер і на новинки. Змініть трохи теми, бо перестануть Вас читати.

Здоровлю Вас

Жінка з синіми очима

Високоповажана Жінко з синіми і т. д.

Так давно не мав я листа від гарного пола, що сердечно Вам дякую за Ваше терпке писаннячко.

Пишете: сонце, дерева, соловейки — одним словом весна — а я все про політику. Хочете про любов?!...

Прошу дуже...

Кажу колисьто до одної симпатії:

— Ходім до парку. Гляньте, як гарно: сонце дерева, соловейки...

А вона:

— Бійтеся Бога! Та в білий день!? Яка страшна проза і... неделікатність!

Значить: сонце не сприяє коханню в такій мірі, як Вам здається.

На мою думку, найбільше пособляє любовним містеріям місяць і то не підчас повні, а підчас нову. Колиж є він, то більше чи менше позеленілі дерева не грають ролі, а соловій дуже нерадо співає в... барі.

Минули, о Синьоока, ті добрі старі часи, коли любов цвила так як лопух чи незабудька — на луці, на кльомбі, в лісі... Нині вона зробилась теплярною квіткою і дозріває тільки в оранжеріях, прислонених джез-бендом і огріваних лікерами. А може й цвите і давня, на лоні природи але я про неї вже не знаю.

— „Колиб я молодший дівчино!"...

Літа пливуть, як нестримна ріка, тільки та ріжниця між літами і рікою, що вони чим ближче до уйстя, тим вужче їхнє русло.

Писати про другу, теплярну любов також не можу, бо її не знаю.

У Львові нема ніодного бару, де пускалиб тільки тому, що хтось пише фейлєтони і гостили тому, що хтось шукає вражінь.

Пишу про політику, бо хочу щоб зі мною почали в політичних кругах числитися, а коли будуть числитися, тоді перестану про неї писати. Скачу найрадше на більшовиків, бо тільки звідтам можу сподіватися пропозиції на корисну мовчанку. Тоді вже буду мати защо шукати вражінь.

Пишете вкінці, що тепер читаєте некрольоги. Я це, о Синьоока, передбачав уже давно. Тому малощо не зробив недавно доброго інтересу.

Каже до мене один знакомий:

— Добре мати такий гумор. Тож половина здоровля! Гумор у нинішніх часах — направду — це найменше два тисячі долярів.

— Добродію — відповідаю — дайте тисячу, а продам Вам його з усіми правами фейлєтоніста. З того часу писатиму тільки некрольоги.

Знакомий не згодився, хоч я жадав тільки половину ціни.

Знав здається, що тепер некрольоги йдуть на першім місці, по них новинки, а щойно потім фейлетони.

Навіть, колиб я писав про любов, — сумніваюся, чи некрольоги зійшлиб на другий плян.

Мало є синьооких, які вірилиб, що любов сильніша ві[illegible] смерти.

З пошаною остаю

Галактіон Чіпка.

НОВИНКИ

— До відома письменників і журналістів. Усім членам „Т-ва письменників і журналістів ім. І. Франка" у Львові пригадуємо, що загальні збори Т-ва відбудуться дня 25-го ц. м. в год. 5.30 у салі редакції „Діла".

— З музичних кругів довідуємося, що в неділю 26. травня ц. р. виїзджає „Львівський Боян" в год. 7.30 рано до Перемишля, щоби взяти участь у святочнім концерті з приводу 100-літнього заснування першого мистецького хору в Галичині при соборній церкві в Перемишлі. Дня 2. червня ц. р. (в неділю) улаштовує „Львівський Боян" святочний концерт з приводу тогож свята у Львові в год. 8. вечером у салі бувшого „Кольосея" (тепер кіно „Кольосеум" — пасаж Германів), при співучасти хорів „Бояна" з Перемишля та Стрия, хору Т-ва „Бандурист", хору богословів і „Сурми" під орудою теперішних і деяких упрошених бувших диригентів наших „Боянів". Програма львівського ювилейного концерту буде подана на днях до прилюдного відома.

— Нова вища школа істнуватиме від осени в Варшаві. Називатись буде „Інститут торговельних і орієнтальних студій" і буде професійною школою для підготовки людей, що хотять вести торгівлю з чужиною. Інститут матиме три факультети: експортовий, орієнтальний (для торгівлі зі Сходом, з катедрами східних мов: російською, турецькою, перською, японською та китайською) і банковий (також товариства обезпечень). Студії тріватимуть три роки.

— Ножі та алькоголь. Підчас алькогольних змагань у шинку на вулиці Зеленій пробували своїх сил два львівські зайдиголови, цегляр Слива і муляр Мусял. Коли скінчили малу бійку в шинку, Мусял ждав на Сливу на вулиці та пробив йому ножем груди так сильно, що Слива вмер на місці. Мусял бориниться, що був пяний. — Одночасно ведеться у Львові процес проти кількох львівських „апашів" і одної легкої дівчини, обвинувачених у вбивстві свого товариша Стефана Черемхи дня 28. лютого. Після пяної забави, підчас якої Черемха покалічив посудиною голову свому побратимові Лопушанському, цей відшукав його кілька годин пізніше в ресторані „Оаза", підпив його, вивабив на двір у порозумінні зі спільниками і почав бійку, в якій смертельно пробив його ножем. Лопушанський бориниться старим аргументом, що зробив усе по пяному і нічого не тямить.

— Зловживання капітана. Окружний військовий суд у Кракові почав судити капітана Иосифа Куклю за те, що він як харчевий старшина набрав до власної кишені 60.000 зол., 40.000 зол. покрив фальшивими рахунками. Розправа протягнеться аж три тижні.

— Ловецькі собаки, які досі мали труднощі їздити залізницями в товаристві своїх панів, тому, що інші подорожні зустрічали їх неприхильним оком, матимуть тепер, у добі ловів, окремі переділки разом зі своїми панами. Таке рішення видало міністерство комунікацій на заходи ловецьких товариств.

— Ріжні вістки. Папа вийде вперше поза мури Ватикану імовірно 6. червня на свято „Божого Тіла". — Бельгійська влада арештувала політичного редактора „Райніш-Вестфаліше Цайтунг" д-ра Барца і виселила його з території Евпен Мальмеді. — У Мадриді радив цими днями міжнародній конґрес композиторів. — Брат головного провідника мексиканських повстанців д-р Ескобар застрілився. — Уряд Перу повідомляє офіціяльно, що не було там революції, а тільки вбили кількох студентів підчас вуличних заворушень. — Міська рада Риги святкує 600-літній ювилей свого істнування. — У березні приїхало до Палестини 452 осіб, з чого 375 жидів, а виїхало 236 осіб, з чого 155 жидів. — До міської ради Парижа вибраний 25-літній Жорж Прад, спеціяліст від нормування вуличного руху; коли дали на нього голос, він не мав ще обовязуючих 25 літ, та заки голоси обчислили, він саме скінчив приписаний німімальний вік. — Польський комуністичний письменник Бруно Ясенський, виселений з Франції за аґітацію, виїхав до Москви. — На Корфу святкували день зединення семи грецьких островів. — У виленськім воєвідстві почали горіти ріжні ліси; один із них у маєтку Мірош, вартости 2 міліонів, згорів учора. — У Лодзі згоріла ціла фабрика мила Шенке-Прайс.

— Смерть письменника. Цими днями помер у Ленінграді відомий російський письменник Ігнатій М. Потапенко. З походження українець, належав він ще до того гоголівського покоління, яке виховане на російській мові, вживало її як свою літературну мову. Карієра Потапенка була досить велика. Його численні побутові повісти та оповідання належали до літератури читаної залюбки широким загалом і він писав їх напрочуд хутко та легко. Ціла низка його пєс належала до „залізного" репертуару російських театрів, себ-то до тих, які загально подобаються і роблять касу. Характеристичний факт: російська чужинна преса передаючи звістку про смерть свого популярного письменника не наводить хоча би десять найкращих його творів. Було їх за багато, щоби можна було запамятати через 10 останніх літ, підчас яких Потапенко став забутий у нових післяреволюційних умовинах життя.

— Сітроен проти Форда. Французький фабрикант авт Сітроен веде не від нині конкуренційну боротьбу з Фордом, якого дешеві вози пробує заступити власними виробами. Почувши, що Форд має намір осную вати фабрику авт у СРСР, він вислав свого сина до Варшави у звязку зі заходами, щоби створити свою фабрику в Польщі.

— Віденський сплін. Напротязі вчорашн. дня було у Відні знову 10 самогубчих спроб. Пять самогубців урятувала швидка лікарська поміч. І так: ні товариство поради для кандидатів на самогубців, що від року розвинуло живу діяльність, ні стара безжурна традиція Відня, ні славна віденська оперетка, ні Пратер, ні весна — не помагають. Віденська міська рада могла би розписати цікавий конкурс на твір для соціольоґів, моралістів, політиків, лікарів і принагідних фільософів: як лічити цей сплін і що треба зробити, щоби вернути віденському населенню радощі життя?

— Рукописи Вагнера. В одному із „сейфів" одного льондонського банку найшли ріжні рукописи Р. Вагнера, що перележали там 30 літ. Є там партитури, любовні листи і рукопис рідкого життєпису композитора. Все це було власністю одної англійки, яка підготовляла студію та вмерла, не здійснивши свого наміру. Ці матеріяли мають велику вартість.

— На мексиканську нуту. Американський посол у Мексику, Морров, дістав листи з погрозами, що коли не складе 50.000 дол. викупу на означене місце, тоді його наймолодшу доньку вбють. Морров узяв доньку просто зі школи і виїхав літаком до Ню Йорку. Його рідню охороняють поліційні агенти. Морров буде небавком тестем Ліндберга, який жениться з його найстаршою донькою.

— Буде більше бензини. Два нафтові концерни Спол. Держав „Шел-Петролеум" і ще один нюйорський основують в стейті Ілінойс, у Вуд Рівер спілку для продукції бензини зовсім новим способом. Ця спілка добуватиме із землі щоденно 420.000 гальонів бензини. Авта в Америці не сплять і їх апетит на бензину ненаситний.

— За міжнародню мову. У Стокгольмі вели недавно спеціяльні студії для розвязки питання яка мова могла би мати найбільше даних на світову, вживану всіма народами у безпосередніх взаєминах (у конгресах, дипльоматії, купецтві). Скандинавський півострів рішив цю справу головно за себе: що для цього найвигідніша англійська мова. Крім арґументів вигідних для скандинавців, яких мова має чимало споріднення з англійською, підкреслені такі загальні — англійською мовою говорять держави великих економічних впливів: Спол. Держави, Англія, вона поширена пів-офіціяльно та офіціяльно на великих просторах Азії. Упрощена англ. граматика дуже пригожа для простого порозуміння та торговельної кореспонденції. Є зате проти неї такі арґументи: вона дуже важка у вимові та в дальшій стадії літературного засвоєння, з огляду на тисячі синонімів. Її суперниками є найбільше поширені — еспанська, німецька та французька. Німецька є дуже важка для чужинців своєю складнею; крім цього вона втратила на своїх впливах поза Европою після останньої війни. Еспанська, що могла би як мова великих кольоній бути суперницею англійської, зважившии красу її звучности, клясичну ясність і легкість вимови, має занадто мало впливів між европейськими народами. А французька як мова позаевропейського світа є занадто слаба в порівнанні з англійською.

Дописи.

САМБІР. (Свято „Просвіти". — Арештування й ревізії. — Недозволений виклад). Дня 9. V. 1929 р. відсвятковано заходом Філії „Просвіти" в Самборі свято „Просвіти", починаючи з рана Богослуженням у тутешній церкві при співучасти значного числа духовенства, як місцевого, так і з околичних сіл. — В год. 11-ій в салі „Сокола" відбулася святочна академія, яку отворив адв. д-р І. Рогуцький, голова Філії, гарною річевою промовою, змальовуючи значіння цього свята, історію „Просвіти" і її завдання. Відтак мішаний хор під управою проф. Я. Барнича відсплівав вязанку українських пісень. — Секретар Філії „Просвіти" відчитав опісля привітне письмо о. Петрика з Бабини, довголітнього голови Філії, якому недуга не дозволила взяти участи у святі. З черги п-на Ольга Филипівна захопила присутніх прегарно виголошеною декламацією: Привіт „Просвіті" Юри Шкрумеляка. На закінчення присутні відспівали „Ще не вмерла Україна". На тому свято закінчено із зазивом до присутніх взяти участь у пополудневій виставі „Запорожця за Дунаєм". Ця вистава, таксамо як вечірня вистава „Ой не ходи Грицю", зробила велике вражіння на всіх, завдяки трудам і енерґії проф. Я. Барнича, який силами місцевої інтеліґенції, при співучасти п. Стадникової і п. Сороки, артистів українського театру (тільки в „Запорожцю за Дунаєм"), дав зразковий спосіб вистави аматорського кружка. Гра аматорів була така солідна, що професійні наші артисти чулися вдоволені, виступаючи з так добре підготованими артистами-аматорами в не дуже легкій пєсі. Одначе ціле свято „Просвіти" мало й темні сторони, а саме разила відсутність селян, які мабуть через спізнену весну не хотіли втратити робучого дня, так, що на салі можна було начислити ледви кількадесять селян. Натомісць духовенство тутешнього повіту цим разом дописало і своєю присутністю дало доказ, що свято „Просвіти" для нього не чуже. — Дня 13.

гравня переводила поліція цілий день арешту-
вання і ревізії серед учеників тутешних ґімна-
зії і вчительського семинара. Поміж арешто-
ваними були й такі ученики, які на другий
день мали сідати до писемної матури, а яких,
завдяки заходам поодиноких осіб, випущено на
волю в год. 3½ рано, так, що могли присту-
пити до писемної матури. Першого дня арешт-
товано понад 30 учеників, а на другий день
около 100, але по переслуханню всіх випущено
на волю. Поліція робила арештування й реві-
зії тому, бо довідалася, що пластуни відбували
вправи за містом, а діставши в руки спис усіх
пластунів, арештувала їх під замітом прина-
лежности до недозволеного товариства та ула-
джування збірок без дозволу властей. — Того
самого дня відбулася в городськім суді в Сам-
борі карна розправа проти 35 селян з Луки
за те, що вони зійшлись у Народнім Домі і без
дозволу властей слухали... викладу про шкі-
дливість алькоголю... Обвинувачених боронив
адв. д-р Туркевич і мгр. Слиш, субститут а-
двоката Білинського. Всіх селян увільнено від
вини і кари. **С-о.**

СТАНИСЛАВІВ. (Концерт В. Тисяка. — Шевченківське свято). Концерт співака-тенора В. Тисяка, який відбувся у нас дня 16. ц. м. при співучасти піяністки проф. С. Крижанівської, дав нагоду станиславівцям познайомитися з його співом. Гарний голосовий матеріял, оформлений добрим вишколенням, музикальність і точність у відтворюванні співаних пісень, чиста інтонація та дуже чутлива динаміґа дають запоруку, що п. Тисяк вславиться в короткім часі як один з кращих наших оперових співаків. Станиславівська публика, яка від ряду літ з великим зацікавленням слідить за розвитком наших музичних виконавців, і цим разом не завела та виповнила салю „Сокола" досить щільно. — Шевченківське свято відбулося у нас в цім році поза звичайним шабльоном і складалося з академії, що відбулася в понеділок дня 20. ц. м. в полудне, а вечером цьогож дня була святочна вистава Театру ім. Тобілевича. Програму академії виповнили співи „Стан. Бояна" (Заповіт — Вербицького, Минули літа — Січинського, Золотий засів — Стеценка та хор з опери „Утоплена" — Лисенка), чельо з фортепяном (проф. Недільський і проф. Крижанівська), дві деклямації (п. М. Левицька й арт. Блавацький) та промова д-ра Андрія Чайковського. Всі точки програми були виконані як слід і тому концерт пройшов зовсім удачно під мистецьким оглядом. Зокрема промова своїм небуденним змістом викликала у слухачів велике зацікавлення та глибоке враження. Хорами проводив проф. Недільський, фортепянову часть виконала п. Т. Лепківна. — Театр Тобілевича виставив вечером інсценізацію „Розритої могили" в обробленні режісера Блавацького при співучасти арт. Боровика (сценічне оформлення) і дир. Сарамаґи (музична ілюстрація). Твір цей викликав богато більше настрою, як опера Аркаса „Катерина", котра під оглядом сценічної акції і самої музики є слабим твором і навіть добра ґра та солідне сценічне підготування не могли її оживити. **О. З.**

Мандрівництво у нас.

Поможім здвигнути український захист у Славську!

В Німеччині в 1924 р. користувався мандрівничими захистами 1 міліон молоді! Поляки мають у Карпатах 17 схоронищ, одно навіть на Ялю в Ґорґанах, а цього року будують в Ґорґанах ще два. Польські лещетарі мають в самому нашому Славську два захисти. Один з них, будований вже по війні на 300 осіб, викінчує саме львівський спортовий клюб „Чарні". Миж у цьому Славську не спромоглися навіть на примітивний памятник Миколі Устіяновичеві! І доходить до того, що ось саме цього року один з наших пластунів-лещетарів з Ужгороду замандрував, як сам про це пише в „Пластуні", до Славська, ну — і приняли його в польському схоронищі. От що стрінуло його в галицькім Піємонті!

І стає перед нами питання, чому ми так далеко позаду осталися навіть у наших рідних Карпатах? Чи може не мандруємо? Навпаки! Маємо сотки молоді, що мандрує рік-річно Карпатами, знаємо десятки старших громадян, які знають Карпати немов власну кишеню перед першим. Живе ще немало наших мандрівників, що бували і в мармарошських Карпатах і роднянських Альпах. Ми мали своїх мандрівників і маємо їх тепер, але вони всі ходили й ходять передовсім для себе; інакше: це незорґанізовані мандрівники, чи пак „дикі". І тому позасичувалися кружки „Плаю" на провінції і тому не маємо ні одного українського схоронища! З тої також причини молоде покоління сліпо мандрує по Карпатах і без ніякого пляну, а тимсамим з невеликим хісном. Тут і причина, що поза кількома сторінками орґану „Туристика і краєзнавство" нічого у нас на цьому полі не зроблено і ми все мусимо користуватися чужим провідником-книжкою. Тому теж наша молодь лине тільки в Гуцульщину і в Ґорґани, але вже Лемківщина для неї чужа, як чуже їй Поділля з його памятками і красою, як чужі їй Товтри або Гологори.

Хоча вже в 1908 р. поважно думав А. Будзиновський про схоронище на Дзембронї, справа ця розбилася саме через те, що наші мандрівники не були зорґанізовані, а наша інтелїґенція, що живе в Карпатах, була менше рухлива від польської, аби могла була помогти в ділі. Станиславівське т-во „Чорногора" вдоволялося тим, що робило само для себе мандрівки чи тільки прогульки у верхи Карпат. І коли я вже при цьому, то мушу зробити і злобний притинок на адресу тих наших патріотів з Борщева, які шукали по Львові за товариством, котре заопікувалосяб печерами в Кривчу... Чейже їм було найближче і найбільш на руку зробити це. Тепер певно винуватять львовян, хоч у тих ні часу ні гроша на це.

Одно відрадне явище у нашому житті треба всеж таки відмітити. А саме наші зимові мандрівники, згуртовані в „Карпатському Лещетарському Клюбі", провіривши той наш невідрадний стан на своїх мандрівках, вирішили перед кількома роками дійти покищо в Славську до туристичного захисту. Ним був би він для них зимою, а літом примішував би чи то вакаційну оселю чи то пластунів. Поволи йдуть наші лещетарі до своєї мети, бо мають готівкою 150 долярів, а недавно дістали 200 долярів у дарі від одного з наших чільних громадян. З тою сумою можуть закупити землю під власну домівку. Коли збудують? Сподіюся, що ще цього року, коли відозвуться до всіх наших мандрівників (жертви слати до Центросоюзу, Львів, Зіморовича 20, ч. кн. 307). За жертвами на таку домівку промовляють усі вгорі наведені арґументи навіть і до тих, що ніколи не мандрували і мандрувати не будуть.

Blue boy.

Лист до Редакції.

Відносини на почті в Гданьську.

Свого часу побивались поляки за свою почту в Данціґу (Ґданьську), щоб улекшити пересилку пакунків і листів польським горожанам з Польщі до Ґданська і навпаки. Тимчасом показується, що персонал польської почти в Ґданську не лише не пособляє в пересилці, але ще й старається її пошкодити, наражуючи інтересованих на страти. Ось два приклади господарки на польській почті в Данціґу (P. P. G.), а таких є богато, лише якось ніхто про них не говорить ані не пише.

Перед роком вислали мені з дому пакунок з харчами, заадресований на П. П. в Ґданську, в тій думці, що я там його скорше дістану. Одначе показалося інакше. Я голосився щось пять разів, а все говорили мені, що нема пакунка для мене. По двох тижнях відослали його назад висилаючому з дописком „Adresat się nie zgłaszał"; все було очевидно зіпсоване; до того стягнули з нього кошти зворотної пересилки, котрі аж пізніше на мою реклямацію звернули.

Перед Великоднем ц. р. вислали мені знова пакунок зі святочними дарунками, по який я зголосився знова 4 рази і щойно за 5-тим разом його одержав. Цим разом пакунок знищено і стовчено так, немов би хто сідав на нього. Непомогли написи на пакунку „Ostrożnie", ні офранкування його як вартісного пакунка. Зазначу, що коли я зголосився четвертий раз, то урядовець, у котрого я мав відібрати пакунок, порозумівшися з урядовцем, що мені видав переказ, зробив дописку на переказі „Zollpflichtig" і казав мені зголоситися до німецького митового уряду, хіба тільки на те, аби пакунок ще полежав до найближчого дня в митовім уряді та щоб опісля вину знищення пакунка звалити на „Zollamt". Звідси я відібрав пакунок другого дня, але харчі були вже майже не до вжитку.

Подібний факт міг би подати ще п. Б., пакунок котрого „був у дорозі" 12 днів.

Нехай ці факти будуть осторогою для всіх тих, що висилають пакунки до Ґданська, аби не висилали їх на польську почту, але на данціґську, де одержать їх у двох-трьох днях в повнім порядку.

Остап Микитка,
студ. техніки в Данціґу.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Пятниця 24-го, г. 7·30 веч. „Леді Шік", оперетка.

Субота 25-го, г. 3·30 попол. „Твардовскі на Кшемьонках".

Субота 25-го, г. 7·30 веч. „Остання новість".

Неділя 26-го, г. 3·30 попол. „Княжна чардаша".

Неділя 26-го, г. 7·30 веч. „Паяци" і „Чавалерія Рустікана". Виступ Мих. Голинського (в Паяцах).

Малий Театр:

Пятниця 24-го, г. 7·30 веч. „Кохання без сотика".

Субота 25-го, г. 7·30 веч. „Кохання без сотика".

Неділя 26-го, г. 3·30 попол. „Поїзд марево".

Неділя 26-го, г. 7·30 веч. „Кохання без сотика".

Кіна.

„Аполльо": „Хатина дядька Томи".

„Кольосеум": „Пригоди бриґ Род ла Рок" і „Княжна Дунаю".

„Лев": „Мадам Рекаміє".

„Люна": „Ас-Каро" (всі серії).

„Марусенька": „Сповідь жінки" і „Весела війна моряків".

„Оаза": „Неборак".

„Палас": „Біла арена", олімпійські змагання.

„Пан": „Могила серед ледників".

„Пасаж": „На жовтих водах Янг-Це-Кянгу".

„Уцеха": „Любки" (Вільма Банкі).

„Фатаморгана": „На провесні (Жеромського).

„Химера": „Наречений з дансінгу".

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Панахида за бл. п. С. Петлюру. Відділ Тов. „Український Центральний Комітет" у Львові сповіщає Українське Громадянство, що в неділю 26 травня 1929 р. заходами Т-ва відбудеться в Свято-Юріївській православній церкві при вул. Францішканській ч. 3 в українській мові Заупокійна Літургія і Панахида по бл. п. **Голові Директорії і Головнім Отамані Військ Української Народньої Республики Симоні Петлюрі.** Літургію і панахиду за всіх полеглих за волю України відспіває хор в українській мові. Початок літургії в год. 10. рано, а панахиди в год. 12. Управа Товариства. 1—3

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.